

Sygn. akt **IV Ka 847/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy IV Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Włodzimierz Wojtasiński

Sędziowie SO Włodzimierz Hilla

SO Piotr Kupcewicz - sprawozdawca

Protokolant sekr. sądowy Dominika Marcinkowska

przy udziale Janusza Bogacza Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Bydgoszczy

po rozpoznaniu dnia 6 listopada 2014 r.

sprawy **P. G.** s. G. i R. ur. (...) w B.

oskarżonego o przestępstwo z art. 280 § 1 k.k., art. 270 § 1 k.k., art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 3 lipca 2014 r. sygn. akt IV K 456/13

zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że jako wysokość niekorzystnego rozporządzenia mieniem, do którego doprowadził oskarżony, przyjmuje kwotę 46.240 złotych, a także uchyła rozstrzygnięcie w przedmiocie zobowiązania oskarżonego do naprawienia wyrządzonej szkody (pkt II); w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy; zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. O. – Kancelaria Adwokacka w B. kwotę 516,60 (pięćset szesnaście 60/100) złotych brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym; zwalnia oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze i jego wydatkami obciąża Skarb Państwa.

sygn. akt IV Ka 847/14

UZASADNIENIE

P. G. został oskarżony o to, że w dniu 20 grudnia 2010 roku w P., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, posługując się sfałszowanym zaświadczeniem o zatrudnieniu w (...) sp. z o.o., wprowadził w błąd pracowników Banku (...) S.A. co do swoich możliwości spłaty kredytu i doprowadził ich do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w ten sposób, że zaciągnął kredyt w łącznej kwocie 46240 złotych nie mając zamiaru i możliwości jego spłacenia działając na szkodę w.wym. banku, tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k., art. 270 § 1 k.k., art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 3 lipca 2014 roku, wydanym w sprawie sygn. akt IV K 456/13, Sąd Rejonowy w Bydgoszczy uznał oskarżonego za winnego tego, że w dniu 20 grudnia 2010 roku w B. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził Bank (...) SA do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 40.000 złotych w ten sposób, że składając wniosek nr (...) o udzielenie pożyczki ekspresowej, wprowadził pracowników banku w błąd co do swojego zatrudnienia, osiągniętych dochodów i swoich możliwości spłaty kredytu, przedkładając podrobione przez nieustaloną

osobę zaświadczenie o zatrudnieniu w (...) sp. z o.o., a następnie zawarł umowę pożyczki nr (...) w kwocie 46.240 złotych, nie mając zamiaru i możliwości jej spłacenia, działając na szkodę w.wym. Banku, tj. popełnienia przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to, w myśl art. 11 § 3 k.k., na podstawie art. 286 § 1 k.k. wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności; na podstawie art. 46 § 1 k.k. zobowiązał oskarżonego do naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę na rzecz Banku (...) SA z siedzibą w W. Oddział w B., kwoty 40.000 złotych; zwolnił oskarżonego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych, wydatkami obciążając Skarb Państwa.

Z wyrokiem nie zgodził się oskarżyciel publiczny, który w apelacji, wniesionej na niekorzyść oskarżonego, zaskarżył go w całości, zarzucając:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający mieć wpływ na jego treść, poprzez nieprawidłowe oznaczenie wysokości niekorzystnego rozporządzenia mieniem, do którego doprowadzono Bank (...) SA na skutek inkryminowanego zachowania i uznanie, że do jego zakresu nie należy wliczać wysokości utraconych przez pokrzywdzonego korzyści (lucrum cessans),
2. obrazę przepisu postępowania, a konkretnie art. 415 § 5 k.p.k., mającą wpływ na treść orzeczenia, poprzez zobowiązanie oskarżonego do naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody, pomimo możliwego – na gruncie zebranego w sprawie materiału dowodowego – ustalenia, że o roszczeniu wynikającym z popełnionego przestępstwa prawomocnie orzeczono,
3. obrazę przepisu postępowania, a konkretnie art. 413 § 1 pkt 6 k.p.k., mającą wpływ na treść orzeczenia, poprzez niewskazanie, w części dyspozytywnej wyroku podstawy prawnej orzeczenia w przedmiocie kosztów sądowych.

Podnosząc te zarzuty prokurator wniósł o zmianę wyroku poprzez zmianę opisu czynu przypisanego oskarżonemu w pkt I orzeczenia i wskazanie jako wysokości niekorzystnego rozporządzenia mieniem kwoty 73449 złotych, a nadto - poprzez uchylenie punktu II wyroku oraz poprzez wskazanie w punkcie III wyroku podstawy prawnej orzeczenia o kosztach sądowych i przywołanie w tym zakresie przepisu art. 624 § 1 k.p.k.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest tylko częściowo zasadna, w pozostałym zakresie jej zarzuty nie znajdują uzasadnienia.

Na początek należy zauważyć, iż mimo, że prokurator wskazał w części wstępnej swej apelacji, iż zaskarża wyrok sądu I instancji w całości, to jednak w jej uzasadnieniu stwierdza, że nie kwestionuje rozstrzygnięcia w zakresie winy oskarżonego, zasadniczych części opisu czynu mu przypisanego, jego kwalifikacji prawnej i wysokości orzeczonej kary. Nie można więc uznać, by środek zaskarżenia dotyczył całości orzeczenia sądu I instancji, podobnie jak nie był on wniesiony tylko na niekorzyść oskarżonego, skoro uwzględnienie jednego z trzech zarzutów – naruszenia przepisu art. 415 § 5 k.p.k. – musiało doprowadzić do rozstrzygnięcia sądu odwoławczego korzystnego dla oskarżonego.

Tylko częściowo ma rację oskarżyciel publiczny zarzucając sądowi I instancji, iż ten w sposób nieprawidłowy ustalił wysokość kwoty niekorzystnego rozporządzenia mieniem, dokonanego przez pokrzywdzony bank, utożsamiając wysokość tej kwoty „z wyrządzeniem szkody, czyli korzyścią majątkową osiągniętą przez sprawcę”, gdyż niekorzystne rozporządzenie mieniem ma szeroki zakres znaczeniowy, obejmując nie tylko rzeczywisty uszczerbek w mieniu pokrzywdzonego, ale i utracone w wyniku zachowania sprawcy korzyści. Stawiając zarzut w tym zakresie Autor apelacji zdaje się mylić takie pojęcia, jak niekorzystność rozporządzenia mieniem, wysokość mienia, którym pokrzywdzony rozporządza, szkoda, jaką ponosi, czy może ponieść i korzyść, założona czy osiągnięta przez sprawcę przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. Na gruncie przedmiotowej sprawy Sąd Okręgowy nie kwestionuje, że ustalając, czy dane rozporządzenie mieniem przez pokrzywdzonego, w rozumieniu przepisu art. 286 § 1 k.k., było dla niego niekorzystne czy nie, należy mieć na względzie nie tylko wysokość rzeczywistego uszczerbku w mieniu pokrzywdzonego, ale ogólne pogorszenie jego interesów majątkowych, w tym również utracone w wyniku zachowania sprawcy korzyści. Takiego rozumienia niekorzystności rozporządzenia mieniem, na gruncie przepisu art. 286 § 1 k.k., dotyczą wskazywane w

uzasadnieniu apelacji judykaty. Odnosząc ten pogląd do realiów przedmiotowej sprawy można przykładowo podać, że nawet gdyby oskarżony spłacał pokrzywdzonemu bankowi raty udzielonej pożyczki, ale bez należnych odsetek, to i tak rozporządzenie mieniem w postaci udzielenia tej pożyczki oskarżonemu, byłoby dla banku niekorzystne, ponieważ nie otrzymałby wynikającego z umowy zysku. Nie oznacza to jednak, że można tym samym uznać, że bank również tymi odsetkami „rozporządził”, w rozumieniu przepisu art. 286 § 1 k.k. i ich wysokość, wynikającą z zawartej umowy, należało dodać do kwoty pożyczki, jakiej bank udzielił oskarżonemu, aby w sposób prawidłowy wskazać wartość mienia, którym pokrzywdzony rozporządził. Przez pojęcie rozporządzenia mieniem należy rozumieć dokonanie dyspozycji majątkowej, wyrazem której jest polepszenie sytuacji majątkowej sprawcy lub innego podmiotu kosztem pokrzywdzonego. W przedmiotowej sprawie bank w tym znaczeniu „rozporządził” mieniem w postaci udzielonej oskarżonemu pożyczki w kwocie 46.240 złotych, nie dokonał zaś przecież żadnego dalszego rozporządzenia przyszłymi, spodziewanymi zyskami z tego „rozporządzenia”, w szczególności w postaci odsetek od udzielonej pożyczki. Rozporządzenie mieniem, w tym przypadku polegające na udzieleniu oskarżonemu pożyczki w łącznej kwocie 46240 złotych, było wskazaną wyżej dyspozycją majątkową, zdarzeniem o charakterze faktycznym i tylko takiej, konkretnej, wskazanej wyżej kwoty dotyczyło.

Sposób rozumowania skarżącego w tym zakresie jest i z tego powodu błędny, że przecież wysokość spodziewanego zysku banku w postaci odsetek od udzielonego oskarżonemu kredytu, nie była wielkością stałą. Z treści umowy wynika, że wysokość tych odsetek mogła się zmienić w przypadku chociażby zmiany oprocentowania pożyczki, możliwa była też jej wcześniejsze spłata, co również powodowało konieczność rozliczenia przez bank na nowo całkowitego zadłużenia (k. 7-8 akt).

Nie akceptując co do zasady zarzutów apelującego we wskazanym wyżej zakresie, Sąd Okręgowy stwierdza jednocześnie, iż sąd meriti błędnie ustalił wysokość mienia, jakim rozporządził pokrzywdzony bank udzielając oskarżonemu pożyczki. Mianowicie sąd ten wskazał, iż Bank (...) SA rozporządził w sposób niekorzystny mieniem w kwocie 40.000 złotych, co oznacza, że utożsamia to mienie, również w sposób błędny, z korzyścią, jaką w wyniku swego przestępczego działania, uzyskał oskarżony. Z treści zawartej przez niego umowy pożyczki wynika zaś, że bank udzielił mu pożyczki, a więc rozporządził mieniem, w kwocie 46240 złotych, z czego 40.000 złotych zostało wypłaconych oskarżonemu, zaś kwota 6240 złotych została przeznaczona na ubezpieczenie oskarżonego, co stanowiło koszt pożyczki (k.9). Tą kwotą jednak oczywiście pokrzywdzony bank również rozporządził, na skutek przestępczego działania oskarżonego, była ona częścią udzielonej mu pożyczki i nie było żadnego powodu by uznać, że należało ograniczyć wysokość mienia, którym pokrzywdzony bank rozporządził, tylko do wysokości pieniędzy, przekazanych oskarżonemu. Powodowało to konieczność zmiany zaskarżonego wyroku poprzez wskazanie kwoty 46240 złotych jako wysokości mienia, którym bank rozporządził w sposób dla siebie niekorzystny.

Jako zasadny Sąd Okręgowy uznał zarzut naruszenia przez sąd I instancji dyspozycji przepisu art. 415 § 5 k.p.k., polegającego na zobowiązaniu oskarżonego do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego banku kwoty 40.000 złotych. Z przepisu art. 415 § 5 k.p.k. w sposób jasny wynika, że m.in. obowiązku naprawienia szkody nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono. Zakaz ten odnosi się w równym stopniu do każdego ze wskazanych w ustawie wypadków orzekania karnoprawnego obowiązku naprawienia szkody, a w tym również opartego na przepisie art. 46 § 1 k.k. W przedmiotowej sprawie, jak słusznie wskazuje oskarżyciel publiczny, o roszczeniu banku, wynikającym z będącej przedmiotem postępowania umowy pożyczki, prawomocnie orzeczono, co w tym przypadku polegało na wydaniu bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 2 września 2011 roku, któremu postanowieniem z dnia 29 września 2011 roku, w sprawie sygn. akt II Co 7561/11 Sąd Rejonowy Poznań Grunwald i Jeżycenadał klauzulę wykonalności. Ten tytuł wykonawczy był już nawet przedmiotem postępowania egzekucyjnego, co prawda bezskutecznego, ale jak również słusznie wskazuje oskarżyciel publiczny, ta okoliczność nie ma znaczenia dla możliwości zasądzenia takiego odszkodowania w postępowaniu karnym. W związku z powyższym należało zmienić zaskarżony wyrok w tej części, uchylając rozstrzygnięcie w przedmiocie zobowiązania oskarżonego do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem.

Sąd Okręgowy uznał, że bezzasadnie prokurator zarzucił sądowi I instancji naruszenie przepisu art. 413 § 1 pkt 6 k.p.k., poprzez niewskazanie, w części dyspozytywnej wyroku podstawy prawnej orzeczenia w przedmiocie kosztów sądowych, mające stanowić względną przyczynę odwoławczą, wskazaną w przepisie art. 438 pkt 2 k.p.k.

Przypomnieć należy, że podstawą odwoławczą może być tylko takie naruszenie przepisu prawa procesowego, którego konsekwencją jest wpływ, chociażby potencjalny, na treść orzeczenia. Ustawa wymaga, by między uchybieniem procesowym a orzeczeniem zachodził związek przyczynowy, choć nie wymaga, by wpływ ten rzeczywiście zaistniał, wystarczy możliwość jego zaistnienia. W przedmiotowej sprawie oskarżyciel publiczny nie wskazał, by nie przywołanie w treści dyspozytywnej wyroku podstawy prawnej zwolnienia oskarżonego od zapłaty kosztów sądowych, miało jakikolwiek wpływ na treść wyroku, zwłaszcza, że przecież nie kwestionuje istoty tego rozstrzygnięcia, jakim jest właśnie zwolnienie oskarżonego od obowiązku zapłaty tych kosztów. Już ta okoliczność powoduje, że zarzut apelacyjny w tym zakresie należy uznać za bezzasadny. Tym niemniej sąd Okręgowy na gruncie przedmiotowej sprawy stwierdza, że jakkolwiek przepis art. 413 § 6 k.p.k. przewiduje obowiązek wskazania zastosowanych przepisów ustawy karnej, to jednak w przypadku rozstrzygnięcia o kosztach postępowania najczęstsza praktyka jest taka, że nie wskazuje się w dyspozytywnej części wyroku podstaw prawnych rozstrzygnięcia (rozstrzygnięć) o kosztach sądowych, za wystarczające uznając wskazanie tych przepisów w ewentualnym pisemnym uzasadnieniu wyroku. Sąd Okręgowy nie dostrzega w tej praktyce nieprawidłowości, czego wyrazem jest też treść przedmiotowego wyroku.

Mając na uwadze przytoczoną wyżej argumentację, przy braku okoliczności, które należy brać pod uwagę z urzędu (art. 439 k.p.k. i art. 440 k.p.k.), sąd zmienił zaskarżony wyrok w zakresie wyżej wskazanym, zaś w pozostałej części jako trafny utrzymał go w mocy (art. 437 § 1 i 2 k.p.k.).

Sąd Okręgowy zwolnił oskarżonego od zapłaty **kosztów sądowych** za postępowanie odwoławcze uznając, że ich uiszczenie byłoby dla niego zbyt uciążliwe uwzględniając aktualną sytuację majątkową (art. 634 k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k., art. 17 ust. 1 i 2 ustawy z 1973 r. o opłatach w sprawach karnych – t. jedn. Dz. U z 1983 r., Nr 49, poz. 223 ze zm.). Wydatkami postępowania odwoławczego, w związku ze zwolnieniem oskarżonego od uiszczenia kosztów sądowych, obciążono Skarb Państwa (art. 626 § 1 k.p.k.).